

***Analiza przyczyn wypadków przy pracy w Państwowej Straży Pożarnej
zaistniałych w akcjach ratowniczych***

Autor: mgr inż. Robert Piec

Promotor: dr hab. inż. Andrzej Grabowski prof. nadzw. CIOP-PIB

Streszczenie

W trakcie działań ratowniczych strażacy narażeni są na szereg dodatkowych zagrożeń, które potencjalnie mogą doprowadzić do licznych wypadków przy pracy. Zapobieganie wypadkom to jeden z głównych celów działań profilaktycznych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Zebranie możliwie pełnych informacji na ich temat umożliwia prawidłowe zaplanowanie działań prewencyjnych. Rejestracja, kategoryzacja wypadków przy pracy, analiza ich przyczyn i okoliczności, jest bardzo ważną częścią kultury pracy. W służbach mundurowych, takich jak Państwowa Straż Pożarna czy Policja, normy i regulacje prawne dotyczące ewidencjonowania wypadków odbiegają od powszechnie przyjętych zasad. Nie sporządza się statystycznej karty wypadku przy pracy lecz na podstawie dokumentacji powypadkowej tworzy się zbiorcze zestawienia przekazywane Prezesowi Rady Ministrów lub ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. Informacje o wypadkach w akcjach ratowniczych w Państwowej Straży Pożarnej są przechowywane w dokumentacji powypadkowej oraz w ewidencji zdarzeń. Po każdej akcji ratowniczej dowódca sporządza meldunek, w którym zawarty jest szereg informacji opisujących prowadzone działania. Zakres danych jest ustandaryzowany i jednolity w całym kraju. Wprowadzane są informacje dotyczące miejsca zdarzenia, czasów prowadzonych działań, użytego sprzętu, rodzaju podjętych czynności oraz liczby osób, które uległy wypadkowi. Identyfikacja czynników występujących w trakcie działań ratowniczych wpływających na liczbę wypadków przy pracy pozwoliła określić obszary zwiększonego ryzyka, na które należy zwrócić uwagę. Analiza danych określających sytuację, w której wydarzył się wypadek umożliwiła ocenę stanu bezpieczeństwa oraz wskazanie obszarów wymagających poprawy.

Celem głównym pracy była identyfikacja oraz hierarchizacja czynników wpływających na liczbę wypadków w akcjach ratowniczych podczas pożarów oraz miejscowych zagrożeń.

Cel uzupełniający, to diagnoza świadomości występujących zagrożeń dla bezpieczeństwa pracy w akcjach ratowniczych wśród strażaków Państwowej Straży Pożarnej, zrealizowana poprzez analizę badań ankietowych i ich weryfikację z danymi statystycznymi o wypadkach.

Celem użytkowym pracy było określenie rodzaju działań szczególnie niebezpiecznych dla ratowników biorących udział w akcjach ratowniczych. Dodatkowy cel użytkowy to propozycja modyfikacji systemu ewidencji działań ratowniczych pod kątem wykorzystania go do analizy wypadków przy pracy.

Niniejsza rozprawa, składa się z części teoretycznej, opartej o literaturę przedmiotu oraz empirycznej, uwzględniającej analizę dokumentacji powypadkowej, ewidencji zdarzeń oraz badania ankietowe. W części badawczej wykorzystano narzędzia analizy statystycznej. Na podstawie badań literaturowych oraz analiz przebiegu akcji ratowniczych została opracowana charakterystyka działań ratowniczych. Analiza zdarzeń historycznych oraz literatury przedmiotu pozwoliła opisać aspekty mogące wpływać na bezpieczeństwo w działaniach ratowniczych. Dokumentacja powypadkowa prowadzona przez służby BHP dostarczyła informacji dotyczących opisu okoliczności, przyczyn i następstw wypadków. Badania ankietowe przeprowadzone wśród strażaków PSP pozwoliły określić stan świadomości funkcjonariuszy w aspekcie wypadków przy pracy w akcjach ratowniczych oraz pokazały, które zagrożenie są istotne dla samych strażaków. Analiza danych pozwoliła zweryfikować katalog zagrożeń dostrzeganych przez strażaków oraz umożliwiła określenie zmiennych mających wpływ na liczbę wypadków. Ze względu na ilość danych wymagających przetworzenia, zakres analizy ewidencji został ograniczony czasowo do lat 1993 – 2010 oraz terytorialnie do województwa mazowieckiego. Baza danych, poddana analizie, posiada prawie 260 000 rekordów

Wyniki badań wskazują na trzy główne, najważniejsze czynniki, na które należy zwrócić uwagę przy działaniach ratowniczych, są to: **pożar, stres oraz nierówne, śliskie przejścia, podłóża i przestrzenie.**